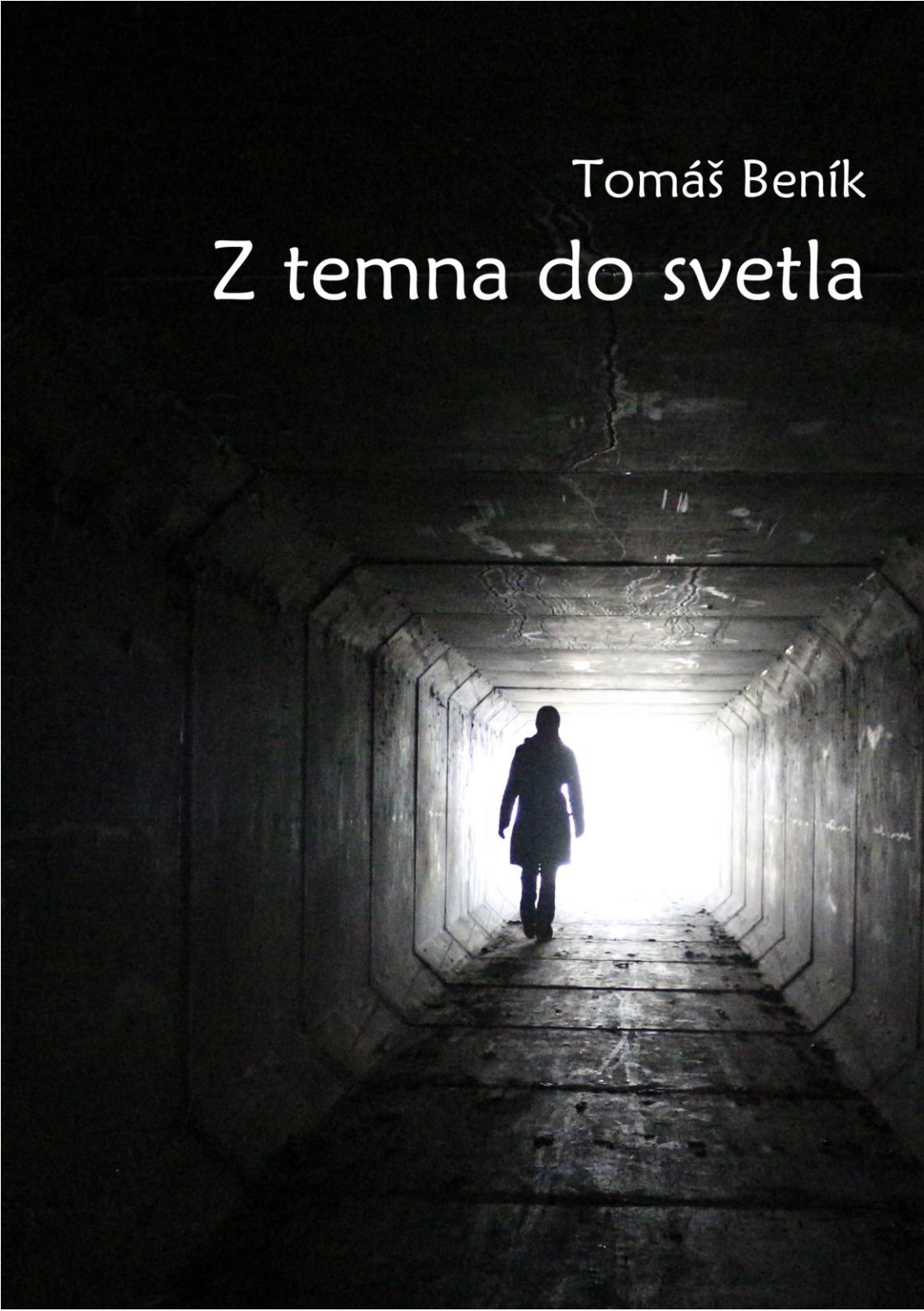

Tomáš Beník

Z temna do svetla

Z temna do svetla

Tomáš Beník

Venované rodine

*„Temnota a svetlo sa spájajú dohromady, pretože sú
nerozlučné.“*

Lauren Kate

Pár slov na úvod...

Všetko má svoje protiklady. Je to zákonitosť, ktorá sprevádza nielen ľudstvo, ale aj celý svet a k nemu príslušný vesmír. V uplatnení tohto nepísaného zákona na človeka odhaľujeme jeho zlé a dobré vlastnosti, vytvárajúce voči sebe protiklady. Skrátka, jeho „temnú“ a „svetlú“ stránku. Snáď je šťastím, ak každá temná stránka má v tomto prípade svoj protiklad. Už na každom jedincovi záleží, ktorá strana, či už „temná“ alebo „svetlá“ uňho prevláda. No aj medzi dvoma stranami sa môže nachádzať ešte jedna, tvoriaca akýsi presný „stred“. Snáď to tak je.

Básnická zbierka, ktorú práve čítate, sa snaží opísať nielen „temné“ a „svetlé“ stránky nášho vnútra, ale aj vo viacerých prípadoch aspekty prostredia, v ktorom žijeme. Snaží sa zároveň vytvárať protiklady oboch týchto strán. Preto je rozdelená na dve časti. Prvá časť sa zaoberá tými „temnými“ vlastnosťami. Preto sa nazýva „Temno.“ Druhá časť tvorí jej „svetlý“ protiklad. Preto sa nazýva „Svetlo.“

K nim ako zmierlivý sudca pridáva sa tretia časť s názvom „Bohém“, ktorá odzrkadľuje myšlienky nezaťažené súbojom dvoch strán. Akoby sem nepatrila, keďže čitateľovi ukazuje pohľady na jednotlivé druhy umelcov, pravidelne zaradovaných medzi bohémov, aj

s miestami, ktoré navštevujú. K nim sa pridávajú rôzne podnety z „obyčajného“ sveta. Táto časť hlavne slúži ako oddych od „súboja“ temnoty so svetlom.

Všetky tri časti majú rovnaký počet básni, čím sa ich pomyselné „sily“ akoby vyrovnávajú. Reagujú na seba a snažia sa dosiahnuť zamyslenie sa nad nimi. Na záver súboja prvých dvoch častí som priložil ešte jednu báseň, ktorá nepatrí ani k jednej z týchto strán, no pri jej čítaní zistíte, že bez nej by neexistovala ani jedna strana.

Už záleží len od vás, ktorú stranu si vyberiete ako prvú. Skôr či neskôr sa určite dostanete aj k tej druhej. A ak nebudete mať stále to rozhodnutie na dosah, môžete si „oddýchnuť“ a pokojne aj načerpať inšpiráciu pre výber v tretej, „neutrálnej“, strane.

Prijemný čitateľský zážitok všetkým praje

Tomáš Beník

Časť prvá

Temno

Vojna

Hľa, človek človeka ako nepriateľa berie.

Hľa, národ proti národu zlobu si šíri.

Len jedna zlá osoba sa tomu deju smeje.

Vojna už zbrane do rúk chlapcom šíri.

Celá Zem na svojom tele ľudský druh si nosí.

No ten akoby ďalšími poddruhmi oplýval.

Každý každého v tej hrôze hravo skosí,

aby si s ním krvavé ruky v jednej vode umýval.

Azda môže brat bratovi vedome ublížiť?

Azda môže človek človeka jednou ranou dostať?

Prečo? Prečo sa všetci k peklu chceme len priblížiť?

a so smrťou v zväzku manželskom na tomto svete zostať?

To človek človeka tak znenávidieť musí?

To jeho majetok, zem a iné veci cennejšie pre neho sú?

Pohľad na mŕtvych sa mnohým až priveľmi hnuší,

no poslať iných na smrť odrazu ľahko oni smú.

Stoja tí chlapani, synovia svojich mám,
so zbraňou v ruke na útok čakajú.
Každý niť života už na svojom konci má,
pozvania smrčky ich ku sebe lákajú.

Hej, mamy zronené, tak vy už neplačte!
Synovia sa za pánov svojich už nebijú.
Len za rodinu a za vás, tak im už prepáčte
ak ich duše v nebi sú, no telá ich pobijú.

Nenávist'

Duša dušu navzájom do spolku svojho pozýva,
no všetky duše v jednom celku spolu žiť nezvládnu.
Prečo sa nenávist', tá choroba všade ozýva
a jej slová vždy duše dáke hneď ovládnu?

Nájde sa človek, možno aj ľudí skupina,
čo hneď nálepku nenávisti len tak za nič dostane.
Každý hneď zabudne, že všetci sme rodina
a vláda nenávisti hneď po nálepke nastane.

Vypálila nenávist' do tela značku svoju radostnú,
tá pre nevedomého neviditeľnou na krátko sa stáva.
Čas ale rýchly je, dodá tu dobu žalostnú,
keď nešťastník označený v mori nenávisti pláva.

Nenávidí jeden, nenávidia mnohí.
Všetko len od roztopaše nenávisti záleží.
Tá určí, koľkým rozdá svoje vlohy.
Odmenou jej len radosť zo svojej práce náleží.

Celý svet naraz proti jednému stojí.
Jeden človek so svetom proti všetkým naraz stojí.
Každý nenávidený svojho odporcu sa bojí.
Odporca s nenávideným je zrazu vo večnom boji.

Mohol by niekto poraziť túto zlú kráľovnú?
Mohol by niekto ukončiť jej vládu bez konca?
Záleží na ľuďoch, ako sa rozhodnú.
Zatiaľ to vyzerá ako rozprávka bez zvonca
a konca.

Závisť

Prečo nemá každý všetko to, čo iní?
Prečo jeden menej má a druhý toho viac?
Azda osud niektorým trochu, či viac k zlosti len činí?
Nemožno len tak žiť, život každého si ctiac?

Ľudí je mnoho, no každý je iný.
Jeden je bohatý, zdravý, iný chudobný a chorý.
Ten čo má toho menej, potom väčšinou osud svoj viní
a možnosti preŕatia lana života čoraz viac sa dvorí.

No ľahšie je závidieť druhému, čo iný u seba nemá.
Ľahšie je hromžiť, než chváliť, čo je vo vlastníctve mojom.
Možno nie som bohatý, pekný, no je mi to treba?
Mám niečoho viac, než máš ty v prípade tvojom.

Závisť je bezduchá, nemá tá súdnosti.
Hnevu toho večného je ona priateľkou.
Prichádza, ako nenávisť, v tom rade hnevu cností,
mocou ona nad svetom oplýva preveľkou.

Veľa nesvárov ona hneď dokáže vyrobiť.
Veľa priateľstiev zničených za ňou len zostalo.
Stačí len myšlienka, ľudia sa začnú biť.
Z dobrého života bojisko na mieste nastalo.

Závisť je mocná. Človek je mocnejší?
Zbraní proti závisti určite je mnoho.
Jej útok, horší než ľudský, vždy bude silnejší.
Závidenie vždy na svete bude, je a bolo.

Strach

Všetkého na svete sa treba zrazu báť.

Ničomu sa nedá vyjsť odvážne v ústrety.

Strach nám naraz určí, čo sa má stať.

Každý pohľad z ničoho nič býva týmto pánom zastretý.

Nevraví sa snád, že strach je znakom odvahy?

Preto sa mám báť, zostávať meravý?

Stojac na mieste, bojac sa ísť vpred,

cítim jak vyhráva nado mnou strachu svet.

Každému na smiech je človek strachom pokrytý.

Farizej sa smeje, no sám sa tiež bojí.

No povedz ty, odvážny, si v dome hned' prikrytý

keď ten strach priamo pred tebou stojí?

Človek je človek, nie je to hrdina.

Nebojácni existujú, no sami strach majú.

Bojazliví tiež sú, no nie sú to spodina,

len opatrnejší bývajú, s istotou sami sa hrajú.

Vďaka strachu vieme, že sa dá prežiť
tá doba, ktorá životu akosi nežičí.
Strach z nás dravcov spraví, nedá nám nežiť.
V prežití nás hravo a za krátko vycvičí.

Nepodceňujme strach, aj keď sám temný je.
V nadmernom množstve človeka ubije.
V ruke zlého pána ľudu s'á mocná fakľa tlie.
No bez neho človek odvážny hlúposťou sám zahynie.

Samota

Dívajúc sa z okna von, človek sám,
starý či mladý, so smútkom sa snúbi.
Samotu, tú hroznú vec, neprajem vám.
Žiadny neprajník nepovie, že ju tak moc ľúbi.

Idúc po meste, len tak sám so sebou,
ponorený v myšlienkach, kam sa všetci podeli?
Človeče, ľudia idú, okolo, pred tebou, za tebou.
Neoslovía ťa, vzduch si len pre nich, od počiatku tak rodený.

Dom ako väzenie sa ti zrazu postaví.
Času máš more, no odteká kvapkaním.
Priateľka Samota, no tá sa ti nezjaví.
Svoj jed pripravený podá ti dávkami.

Prečo ste ma všetci odrazu opustili?
Čo som vám vykonal, že ma tak trestáte?
Škaredý som, hriešny som, nebol som milý?
Postavím sa k vám, a vy hneď preč zutekáte.

Nešťastník je ďalší znak, ak nepozná nenávisť.
Dostal ju od samoty, ak nezbadal závisť.
Tá ho len miluje, tá sa len stará,
pokiaľ ho neutrápi, a on sám do temnoty padá.

Starý, či mladý, vždy samote sa vyhýba.
Hľadá si spoločnosť, hľadá ju bezhlavo.
No ako kôl v plote, stále sa ohýba
pred samotou, ktorá mu pôsobí neprávo.
Medzi ľuďmi aj tak počúvaný nie je,
vidí ich, no sám býva, samota sa len smeje.

Bohatstvo

Peňazí mnoho, no v živote všetko?
Majetku mnoho, neznajúc hranice.
Bohatstvo bavilo aj našich predkov.
Svet má zrazu svoje bohatstva stálice.

Hrabkajúc, hrabkajúc, veľká kopa už leží.
Nemá boháč dost', nemá, stále len zarába.
Má plné misy, no za bohatstvom beží
Nemá on pokoja, s hrabľami narába.

Zrazu pár jedincov celú Zem vlastní.
Zrazu jedna duša milióny ďalších má.
Vo vlastníctve jedného, sme ako blázni.
Pokloňme sa teda týmto pár modlám!

Kam sme to dospeli, keď bez papiera sa nedá žiť,
na ktorom číslo je, vraviace, čo sa dá nakúpiť?
Kam sme to dospeli, keď svit kamienkov má takú silu,
že stačí len jeden, a môžeš mať aj vilu?

Len ten tvor ľudský určil si cenu.
Ukázal, čo cenné je, aby toho veľa mal.
Odrazu papier, kamienok, drahé sú veru.
Človek Zemi to vzal, aby sa cítil ako jej kráľ.

No nie je to klamstvo? Nie je to ilúzia?
Len toto a múdrosť nás od zveri delia?
Bohatstvo je pre nás len zbytočná žalúzia
pred očami ju máme, žijeme z nej, sme jej dobrí nositelia.
Takýto pohľad si človek múdry určil,
aby vyšší jak zver, no od slobody jej navždy sa odlúčil.

Moc

Silný tak človek je, že druhému odrazu vôľu svoju porúča.

Prečo tak učinil? Azda si tento post za čosi zaslúžil?

Či snáď ten človek slabý je od horúčav,

že ak vyžiť chce, pána mať nad sebou, takto si poslúžil?

Ľudstvo jak stádo je, chce svojho pastiera.

Preto slobodu na moc jednému z nich premení,

do rúk mu ju dá, poslúcha, moc ho zrazu zvierá,

pastier sa stádu svojou vládou odmení.

Moc v rukách pár ľudí, riadiacich mnohých,

dobrá je? Zlá je? To nikto netuší.

Jedinec však bez mocného cíti sa chorý.

Sloboda, neznáma vec, ho strachom vyruší.

A tak neznajúc slobody pomery.

Cudzieho poslúcha, na milosť sa dáva.

Cudzí však mocný je, aké to sú pomery?

Veď je to človek, nie boh, no príkazy zadáva.

Idú si ľudia za partiou občanov.

Pôjdu aj do pekla, aj keď majú výhrady.

No kto ich vypočuje, keď sú pánom za prostých ovčanov?

Moc však silná je, podá si zákony, ktoré sú zásady.

Moc vládne si, sama je, nikoho neslyší.

Má svojich sluhov, ktorí sú pánmi.

Poddaný verný je, každý rozkaz vyslyší.

Mocní a poddaní pred mocou sú kmánmi.

Len pred mocou sú si všetci ľudia rovní.

Ona určí si, kto bude jej schopností hodný.

Chudoba

Je to len opak moci a bohatstva?

Byť nevládny, bezmocný, a ešte aj chudobný?

Alebo je to výkrik dákeho somárstva,
že ľudia bohatí s chudými nie sú si rovní?

Tak či onak sedieť bez jedla v ústach,
bez strechy nad hlavou, to znie ako sen
bohatého človeka, čo užíva si sústa
hojnosti, keď šťastný a spokojný má on svoj deň.

Všetci sme rozdielni, no máme driet' neprávost'?
Musíme sa s hladom biť, a núdzu hostiť u seba?
Chudoba hlúpa je, nemá ta svojprávnot',
no dost' je jej všade tam, kde jej už nie je treba.

Tri štvrte chudoba, jedna štvrť bohatá.

Také sú hodiny našej matky Zeme.

Tá štvrtina správa sa ako čertica rohatá.

Tri štvrte v chudobe každý deň drieme.

Zostáva s nádejou ten človek chudobný.
Inam poberie sa svoje šťastie hľadať.
Nájde ho, nenájde? Bude si podobný
s tým, jak každý deň v práci musí tápať.

Človek bez majetku je človekom šťastným.
No nie iba tam, kde sa bohatstvom oplýva.
Kde to miesto je, kde chudobný v pokoji prežíva
a život s málom stáva sa pokojným a slastným?

Lakomstvo

Mnoho si zobrať, ale nič nedať.

Sám ako chudák žiť, no rozumu nemať,
keď majetok veľký má ten chudák lakomý,
no bojí sa, že všetko svoje ľahko v tom svete prerobí.

Ťažko je mu minúť aj najmenší peniaz.

Ťažko je urobiť si zo života radosť.

Človek mnoho má, za nič ich nemeniac.

Každá útrata mu robí nesmiernu starosť.

Šetrný? Kdeže? Len postihnutý lakotou
človek márný jest, čo pobil sa s dobrotou.

Pomôcť blížnemu v núdzi tak moc sa mu hnuší.

Veď je zdravý, tak nech pracovať raz skúsi!

Bohatstvo nzbieral, nikomu ho nedá.

Dokonca ani svetu, veď ten za to môže,
že začínal ten chudák možno ako bedár,
tak s každým pobije sa radšej na nože.

Každý deň si svoje majetky preráta.
Nedajte zlé sily, aby niečo chýbalo!
Ak ho niekto „okradol“, tak sa s ním poráta
aby sa mu s radosťou šťastnejšie dýchalo.

Zomrel ten lakomec jak posledný žobrák.
Na cintoríne okrem kňaza bol len on, tento hrabavý.
Pohreb lacný zaplatil mu nejaký dobrák
asi z rodiny, bo dúfal, že sa trošičku nabalí.
Dúfal, že by tie majetky potichu rozkradol.
No prišiel niekto skoršie a všetko už ukradol.

Zloba

Zatemní mozog, zatemní srdce.

Ruky do pästí v sekunde dáva.

Pomstu na inom zrazu spraviť niekto chce.

Ako zvieru v okamihu človek sa správa.

Zloba jak choroba prenikla do tela

šípom vystreleným od čierneho anjela.

Zbaví človeka akejkoľvek súdnosti.

Nakazí ho zlobou až do morku kosti.

Divné tlaky zlosti v tele len planú.

Tá schránka jak stroj sa odrazu správa.

Rody voči rodom odrazu povstanú,

zloba jak ryba v mori medzi nimi pláva.

Stoja oni voči sebe, neznajú mieru.

Sú ako barani, neznajú vieru,

že existuje aj slovo zvané odpustenie.

Existuje odkedy prebehlo sveta stvorenie.